

ONDERZOEKSWERKWIJZE VOOR EEN PROEF MET DE AFHANDELING VAN SCHADEMELDINGEN AAN DE RAND VAN HET GRONINGER GASVELD

1. Inleiding

Als gevolg van de mijnbouwactiviteiten in het Groninger gasveld ontstaan geïnduceerde aardbevingen, die kunnen leiden tot fysieke schade aan gebouwen. Meldingen van deze schade worden door het Centrum Veilig Wonen (CVW) afgehandeld.

In opdracht van de NAM heeft het onderzoeksbureau Arcadis een onderzoek gedaan naar de schademeldingen die komen uit gebieden “aan de randen van het gasveld” (in het vervolg van dit document kortheidshalve “buitengebied” genoemd).

Het onderzoeksbureau komt tot de conclusie dat de kans op schade door aardbevingen in het buitengebied klein is voor gebouwen die in slechte staat zijn, en verwaarloosbaar klein voor de overige gebouwen.

De NAM heeft aan de Nationaal Coordinator Groningen gevraagd om het onderzoek van Arcadis te laten controleren (“valideren”) door een onafhankelijke organisatie. Dit validatieonderzoek, uitgevoerd door de Technische Universiteit Delft, komt tot de conclusie dat de door Arcadis gevolgde aanpak objectief, navolgbaar en inzichtelijk is. De TU Delft wijst echter ook op beperkingen in aanpak en grootte van het onderzoek, waardoor het niet mogelijk is om de resultaten met voldoende betrouwbaarheid te veralgemeniseren tot alle (ook niet onderzochte) panden in het gebied.

In de periode dat bovengenoemde onderzoeken werden uitgevoerd heeft CVW schademeldingen uit het buitengebied wel geregistreerd maar niet geïnspecteerd. Als vervolg op het validatie onderzoek zullen alle inmiddels geregistreerde schademeldingen uit het buitengebied geïnspecteerd worden om te beoordelen welke oorzaak of oorzaken hebben bijgedragen aan de gemelde schade.

2. Fasering van de behandeling van schademeldingen uit het buitengebied

De inspectie en beoordeling van de schademeldingen uit het buitengebied zal in fasen worden uitgevoerd.

Fase 1 betreft de schademeldingen die door CVW geregistreerd zijn in de periode tot 18 augustus 2016. Het betreft gebouwen in de (11) gebieden waar het eerdervermelde Arcadis onderzoek betrekking op heeft en ook gebouwen waarvoor schade is gemeld in het gebied rond de gasopslag Steenberg. Deze schademeldingen zullen worden onderzocht in 2016 met als doel om de eigenaars begin januari 2017 inzicht te geven in het beoordelingsrapport over de door hen gemelde schade. Bij het onderzoek van deze gebouwen zal nadrukkelijk aandacht besteed worden aan de adviezen van de TU Delft.

Dat betekent:

- a. Alle gebouwen waarvoor schade gemeld is worden onderzocht. Het eerdergenoemde Arcadis rapport had betrekking op een steekproef bestaande uit een beperkt aantal gebouwen.
- b. Bij het onderzoek wordt de oorzaak van de schade onderzocht. Indien geconstateerd wordt dat aardbevingen niet de hoofdoorzaak van de schade is, zal onderzocht worden in hoeverre de trillingen door aardbevingen hebben bijgedragen aan het ontstaan van de schade.
- c. De volgende in het TU Delft rapport genoemde onzekerheden zullen worden onderzocht: (1) de beperkte set gebruikte aardbevingen, (2) de variatie van de trillingswaarden met de afstand tot het epicentrum als gevolg van de bodemopbouw en eventuele variaties in bodemopbouw in verschillende richtingen vanuit het epicentrum en (3) de variatie van de trillingswaarden tussen verschillende bouwkundige objecten.

Het fase 1 onderzoek wordt beschouwd als een proef om ervaring op te doen met bovenbeschreven methode om meer inzicht te krijgen in de oorzaken van de gemelde schades, inclusief mogelijke schade door aardbevingen.

Tijdens vervolgfases zullen de overige van voor 18 augustus en de latere van na 18 augustus door CVW geregistreerde schademeldingen in het buitengebied worden behandeld. De aanpak van deze meldingen zal mede bepaald worden door de resultaten van het fase 1 onderzoek.

3. Proef met aanpak van schadeafhandeling in buitengebied

De in dit document beschreven werkwijze heeft betrekking op het onderzoek van de fase 1 gebouwen zoals beschreven in hoofdstuk 2. Indien nodig zal deze werkwijze op basis van de resultaten van de proef in fase 1 worden aangepast.

Volledigheidshalve wordt het volgende opgemerkt:

Voor de afhandeling van (reguliere) schademeldingen uit (de kern van) het gasgebied hanteert CVW een protocol "Beschrijving van de afhandeling van schade aan gebouwen als gevolg van aardbevingen door gaswinning in Groningen". Dit protocol, opgesteld door NAM, waarvan de eerste versie in 2014 is gepubliceerd ondergaat momenteel een revisie.

De afhandeling van de schademeldingen uit het buitengebied volgt in beginsel het reguliere afhandelingsproces, maar vanwege het specifieke karakter van het fase 1 onderzoek wijkt het proces op een aantal belangrijke aspecten af van dit reguliere proces (zie ook de hoofdstukken 4 en 5 van dit document). Daarom is het protocol voor de afhandeling van de reguliere schademelding niet (integraal) van toepassing op het onderzoek van de schademeldingen uit het buitengebied. Dit is de reden dat in dit document een werkwijze is beschreven voor deze proef met een iets gewijzigde aanpak van de schademeldingen in het buitengebied. Voorzover van toepassing zijn de bepalingen uit het reguliere protocol opgenomen in dit document, dat evenals het reguliere schadeprotocol is opgesteld door de NAM.

4. Proces op hoofdlijnen

De behandeling van de schademeldingen aan de rand van het Groninger gasveld vindt op hoofdlijnen als volgt plaats:

Stap 1, voorbereiding: CVW stuurt een brief naar de eigenaren van de gebouwen die onderdeel zijn van fase 1 en neemt vervolgens contact op met de eigenaar om het afhandelingsproces toe te lichten en een afspraak te maken voor een inspectie van het gebouw.

Stap 2, inspectie: Een bewonersbegeleider van CVW en een inspecteur van het onderzoeksbureau Witteveen+Bos bezoeken de eigenaar van het gebouw. Tijdens het bezoek wordt kennis gemaakt met de eigenaar en licht de bewonersbegeleider de procedure toe. Daarna wordt een interview gehouden met de eigenaar en inspecteert de inspecteur het gebouw. Bij de inspectie wordt ook aandacht besteed aan factoren in de omgeving van het gebouw die van invloed kunnen zijn op de opgetreden schade. In de bijlage zijn de vragen van het interview bijgevoegd.

Stap 3, inspectieverslag met resultaten van de schadeopname: De resultaten de inspectie worden door het onderzoeksbureau Witteveen+Bos vastgelegd in een inspectieverslag dat ter beschikking wordt gesteld van de eigenaar. De eigenaar heeft de gelegenheid om op- of aanmerkingen te geven op het inspectieverslag waarna een eventuele aanpassing plaatsvindt.

Stap 4, beoordeling van de schademelding: De beoordeling van de schade opgenomen in het inspectieverslag vindt vervolgens plaats door een panel van deskundigen van het onderzoeksbureau Witteveen+Bos (bouwkundigen, geo-technici, seismisch-analysten, constructeurs, data-analysten). Het panel maakt niet alleen gebruik van de informatie uit het inspectieverslag, maar ook gebruik van kenmerken van het gebouw (bouwjaar, eigendomstatus, monumentstatus, etc.) en kenmerken van de omgeving van het gebouw (zoals grondwaterstanden, trillingsmetingen van TNO en KNMI). De uitkomsten van deze beoordeling worden vastgelegd in een beoordelingsrapport.

Stap 5, toezenden en toelichten beoordelingsrapport: Het beoordelingsrapport wordt (begin januari 2017) toegestuurd aan de eigenaars en wordt, indien gewenst, aan de eigenaar persoonlijk toegelicht.

Indien uit het beoordelingsrapport blijkt dat er sprake is van aardbevingsgerelateerde schade, zal de eigenaar een voorstel ontvangen voor herstel c.q. vergoeding van de schade. De procedure voor het herstel c.q. vergoeding van de aardbevingsgerelateerde schade is identiek aan de procedure die CVW hanteert bij de (reguliere) schademeldingen in (de kern van) het gasveld. De bewonersbegeleider van CVW zal de eigenaar informeren over deze procedure.

5. Nadere detaillering van het proces

Vanwege het specifieke karakter van deze proef in fase 1, wijkt het proces voor de aanpak van de schademeldingen uit het buitengebied op een aantal belangrijke aspecten af van het reguliere

schadeafhandelingsproces.

Het betreft met name:

- Niet alleen de gemelde schades worden geïnspecteerd, maar ook eventuele andere schades in het gehele gebouw voor zover deze visueel waarneembaar zijn. Nader onderzoek (bijvoorbeeld: fundering of delen van het gebouw, die alleen maar geïnspecteerd kunnen worden met speciale hulpmiddelen, zoals valschermb beveiliging) zal worden uitgevoerd indien dit naar het oordeel van de inspecteur of het panel van deskundigen noodzakelijk is om te komen tot een kwalitatief goede beoordeling van de oorzaak van de schades.
- Tijdens de inspectie staat veiligheid voorop. Dat betekent dat de inspecteur zich niet in een onveilige situatie zal begeven. De inspecteur zal handelen volgens de procedures die opgesteld zijn voor de beheersing van veiligheidsrisico's.
- Een panel van deskundigen beoordeelt de schade en analyseert welke oorzaak of oorzaken ten grondslag liggen aan de geïnspecteerde schades. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre aardbevingen hebben bijgedragen aan de schade, indien er een andere hoofdoorzaak van de schade is vastgesteld.
- Bij de beoordeling wordt niet alleen gebruik gemaakt van de inspectieresultaten en kenmerken van het gebouw, maar ook van omgevingsfactoren. Daarnaast wordt een analyse uitgevoerd van de beoordelingen van alle gebouwen. Deze analyse kan oorzaken aan het licht brengen die op grond van 1 individueel pand onopgemerkt blijven.

Met betrekking tot de behandeling van een schademelding wordt bovendien nog het volgende opgemerkt:

- a. Zoals vermeld in het vorige hoofdstuk zal de eigenaar door de bewonersbegeleider geïnformeerd worden over de procedure die gevolgd wordt indien er aardbevingsgerelateerde schade geconstateerd is. Deze informatie betreft ondermeer de volgende onderwerpen:
 - Wijze waarop de calculatie van de schade plaatsvindt,
 - Keuzeformulier voor de afhandeling van de schade (herstel, uitkering in geld),
 - Keuze mogelijkheid aannemer (eigen aannemer of herstel door CVW),
 - Speciale aandachtspunten bij monumenten,
 - Vergoeding bijkomende kosten.
- b. Indien tijdens de inspectie van de woning een veiligheidsrisico wordt geconstateerd en dit risico is veroorzaakt door aardbevingen, dan wordt in overleg met de eigenaar de woning veilig gesteld en worden naast de kosten voor herstel ook de kosten voor het veiligstellen van het gebouw volledig vergoed. Indien er een andere, (oorspronkelijk) niet-aardbevingsgerelateerde oorzaak ten grondslag ligt aan een veiligheidsrisico dan zal CVW in overleg treden met de gemeente om te bezien of noodmaatregelen getroffen moeten worden. In geval er een veiligheidsrisico geïdentificeerd wordt dat niet kan worden weggenomen door gebrek aan medewerking van de eigenaar dan zal dit in beginsel gemeld worden aan de afdeling

Vergunningverlening, Handhaving en Toezicht van de gemeente. De privacy wetgeving voorziet in een melding bij de gemeente indien een zwaarwegend veiligheidsbelang aan de orde is. De bewonersbegeleider en inspecteur volgen bij een geconstateerd veiligheidsrisico de Acut Onveilige Situatie-werkinstructie van CVW. In de bijlage is het protocol bijgevoegd.

- c. CVW vervult de rol van bewonersbegeleider en is als zodanig het eerste aanspreekpunt voor de schademelder. CVW houdt regie op het proces voor de behandeling van de schades en neemt klachten over en ideeën voor de afhandeling van schademeldingen serieus. Via www.centrumveiligwonen.nl kunnen klachten en ideeën worden ingediend.

6. Second opinion en inschakeling arbiter

Na ontvangst van het beoordelingsrapport, kan de eigenaar er voor kiezen om een toelichting te krijgen op het rapport. Indien de eigenaar, nadat het rapport is toegelicht, zich niet kan vinden in de inhoud van het rapport, is er de mogelijkheid van een second opinion. In dat geval wordt het beoordelingsrapport voorgelegd aan een ander deskundigenpanel van vergelijkbaar niveau (kennis, ervaring, onderzoeksdisciplines) als het oorspronkelijke deskundige panel van CVW/Witteveen+Bos. De eigenaar kan hierbij zelf kiezen uit een aantal door de begeleidingscommissie goedgekeurde panels.

De second opinion richt zich op de vraag of er sprake is van aan aardbevingen toerekenbare schade en of die op een juiste wijze gewaardeerd is en beoordeelt daartoe alle in het inspectie en beoordelingsrapport opgenomen schades. Indien het rapport van de second opinion afwijkt van het oorspronkelijke beoordelingsrapport dan zal het CVW beslissen of het de second opinion overneemt. Als dat het geval is en de eigenaar alsnog niet akkoord gaat met het voorstel van het CVW dan kan de kwestie worden voorgelegd aan de arbiter aardbevingsschade en zal de arbiter op basis van de beoordelingsrapporten een uitspraak doen. Verdere informatie over de arbiter aardbevingsschade is vermeld op www.arbiteraardbevingsschade.nl. NAM/CVW zullen in beginsel het oordeel van de arbiter respecteren. Als de eigenaar ook niet akkoord gaat met het oordeel van de arbiter dan kan de gang naar de rechter door de eigenaar worden ingezet. De gang naar de rechter staat te allen tijde open voor de eigenaar.

7. Begeleidingscommissie

Het fase 1 onderzoek van de schademeldingen uit het buitengebied zal begeleid worden door een onafhankelijke begeleidingscommissie die is ingesteld door de NCG en uit de volgende leden bestaat:

- De heer Beukema, burgemeester van de gemeente Delfzijl,
- De heer **5.1.2e**, onafhankelijk bouwkundig expert,
- De heer **5.1.2e**, vertegenwoordiger van het Gasberaad,
- De heer Wiersema, burgemeester van de gemeente De Marne,
- De heer **5.1.2e**, hoogleraar aan de Technische Universiteit van Eindhoven,

De begeleidingscommissie zal de opzet van het onderzoek en het daarbij behorende werkwijze valideren en de uitvoering van het onderzoek (inclusief beoordeling en eventuele second opinion van de schademeldingen) monitoren. Ook zal de begeleidingscommissie de vraag beantwoorden of de aanpak die gevolgd is voor de proef tijdens fase 1 van de inspectie en beoordeling van de schademeldingen uit het buitengebied breder kan worden toegepast.

Bijlagen:

1. Lijst met vragen interview
2. Acut Onveilige Situatie-werkinstructie CVW